

**ਪੰਜਾਬੀ
ਜਮਾਤ ਨੌਵੀਂ**

ASSESSMENT FOR AN ACADEMIC YEAR

* TERM I -----FA1 AND FA2

SA1

* TERM II -----FA3 AND FA4

SA2

* FINAL ASSESSMENT

FA1+FA2+FA3+FA4

10+10+10+10 = 40%

SA1+SA2

20+40 =60%

TOTAL = 100%

(ਸੱਮੇਟਿਵ ਪਰੀਖਿਆ)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ :-

1. 80 ਅੰਕ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਾਅਦ 40 ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
2. ਇਹਨਾਂ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ 'ਗਰੇਡ' ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਾਰਟ	ਵਿਭਾਗ	ਅੰਕ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
(ੳ)	ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ	2x5=10	ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	2
(ਅ)	ਵਿਆਕਰਨ	5x4=20	ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ	5
(ੲ)	ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ	20+10+10=40	ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (20 ਅੰਕ) ਲੰਮੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (5+5=10 ਅੰਕ) ਅਤੇ ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (10 ਅੰਕ)	5
(ਸ)	ਲਿਖਤੀ	5+5=10	ਲੰਮੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (5+5) ਅੰਕ ਦੇ	2

ਦੂਜੀ ਛਿਮਾਹੀ

(ਅਕਤੂਬਰ—ਮਾਰਚ)

ਦੂਜੀ ਛਿਮਾਹੀ ਲਈ ਵਿਆਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਲੇਬਸ

ਵਿਆਕਰਨ— ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਤੇ ਉਸਦੇ ਭੇਦ, ਸੰਬੰਧਕ, ਯੋਜਕ, ਬਹੁਆਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ, ਵਿਸਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਲਿੰਗ, ਕਾਰਕ ਤੇ ਉਸਦੇ ਭੇਦ, ਕਾਲ ਤੇ ਉਸਦੇ ਭੇਦ, ਮੁਹਾਵਰੇ, ਅਖਾਣ ਲਿਖਤੀ—ਲੇਖ ਅਤੇ ਪੱਤਰ

ਦੂਜੀ ਛਿਮਾਹੀ ਲਈ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਲੇਬਸ

ਸਾਹਿਤ ਦੀਪਿਕਾ (ਭਾਗ 1)

ਕਵਿਤਾ

- (1) ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ — ਇਲਮ ਤੇ ਅਮਲ, ਵੈਰੀਨਾਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਝਲਕਾ
- (2) ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾੜ੍ਹਕ — ਤ੍ਰੈ ਮਾਂਵਾਂ
- (3) ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ — ਦੇਸ ਪਿਆਰ
- (4) ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ — ਨਵੀਨ ਆਸ
- (5) ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ — ਲੋਰੀ
- (6) ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ — ਸਾਡਾ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਚੰਬਾ, ਵੀਰਨ ਸੰਦੀ ਵੀਣੀ

ਵਾਰਤਕ

- (1) ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ — ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨ
- (2) ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ — ਮਹਾਨ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ!
- (3) ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ — ਸੁਡੌਲ ਸਰੀਰ
- (4) ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ — ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ (ਭਾਗ-1)

ਕਹਾਣੀਆਂ

- (1) ਗੁਲਬਾਨੋ — ਅਜੀਤ ਕੌਰ
- (2) ਘੋਟਣਾ — ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ

ਇਕਾਂਗੀ

- (1) ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ — ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖੋਸਲਾ

ਜੀਵਨੀਆਂ

- (1) ਮਹਾਂਕਵੀ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ — ਭੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ
- (2) ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ — ਐੱਨ.ਆਰ. ਗੋਇਲ

ਫਾਰਮੇਟਿਵ ਪਰੀਖਿਆ

ਨੋਟ— ਫਾਰਮੇਟਿਵ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਕ 20 ਹੋਣਗੇ। ਫਾਰਮੇਟਿਵ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਮਝਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਤੀ ਹੋਣ, ਮੌਖਿਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਾਰਜ

- (ੳ) ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟਾਅ
- (ਅ) ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਅ

1. ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ

ਵਿਸ਼ਾ — ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ।

ਆਧਾਰ ਬਿੰਦੂ — ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਗੁਲਬਾਨੋ’

ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਧਾਰ — ਦਲੀਲ, ਭਾਸ਼ਣ ਕੌਸ਼ਲ, ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ।

2. ਕਵਿਤਾ ਪਾਠ — ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਧਾਰ — (1) ਪ੍ਰਗਟਾਅ

(2) ਕਵਿਤਾ ਬੋਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਤਾਰ/ਚੜਾਅ ਸੰਬੰਧੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ।

(3) ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਸਟੇਜ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ।

3. ਚਰਚਾ — ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ। ਜਿਵੇਂ :- ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਧਾਰ — 1. ਸੁਣਨ ਕਲਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੌਰਵ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ

- 2. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ
- 3. ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ
- 4. ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਚਾਰਨ

4. ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ— ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ

- ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਧਾਰ —
1. ਧਰਮ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਸਮਝਣਾ।
 2. ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਕ ਰਹੁ ਰੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ।
 3. ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਿਵੇਂ—ਜੈਨ, ਬੁੱਧ, ਮੁਸਲਿਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ।
 4. ਧਾਰਮਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ।
 5. ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿਵੇਂ।

5. ਨਾਟਕੀ ਜੁਗਤ— ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ—ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਾਂ

ਵਾਤਾਵਰਨ, ਮੀਂਹ ਦੀ ਘਾਟ, ਹੜ੍ਹ, ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਟਕੀਅਤਾ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਨਾਟਕੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਲਿਖਣਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ, ਸੰਵਾਦ, ਅਦਾਕਾਰੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਸੁਣਨਾ

1. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ/ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
2. ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
3. ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜਾਂ ਅਨਜਾਣ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
4. ਪੈਰਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
5. ਔਖੇ ਪੈਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।

ਬੋਲਣਾ

1. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਬੋਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
2. ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
3. ਅਨਜਾਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।
4. ਮੰਤਵ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਵਲ ਮਾਮੂਲੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ।

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਬਿਓਰਾ

ਨੋਟ—ਇਹਨਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

(1) ਸਵੈ ਭਰੋਸਾ	(2) ਹਾਵ-ਭਾਵ
(3) ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਚਾਰਨ	(4) ਦਲੀਲ
(5) ਸਪਸ਼ਟਤਾ	

ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ

(1) ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	2) ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

ਭਾਸ਼ਾ

ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ, ਜਮਾਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਕ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਉਚਾਰਨ

ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਸਪਸ਼ਟ ਉਚਾਰਨ, ਸਹੀ ਤਾਲਮੇਲ, ਕਿਸ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਜਮਾਤ ਨੌਵੀਂ

- * Please check that this question paper contains 8 printed pages.
 * Please check that this question paper contains 14 questions
 * ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣ ਕੇ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
 * ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ :-

‘ਪੈਰ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ’ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—

- (ੳ) ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ (ਅ) ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹੋਣਾ
 (ੲ) ਹਾਰ ਜਾਣਾ (ਸ) ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣਾ
 ਉੱਤਰ— (ਸ)

Time allowed : 2-1/2 hours

Maximum Marks : 80

ਸਮਾਂ 2-1/2 ਘੰਟੇ

ਅੰਕ 80

ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ — ਸਾਹਿਤ ਦੀਪਿਕਾ, ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀਆਂ

(ੳ)	ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ	2x5=10	ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
(ਅ)	ਵਿਆਕਰਨ	5x4=20	ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
(ੲ)	ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ	20+10+10=40	ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਲੰਮੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
(ਸ)	ਲਿਖਤੀ	5+5=10	ਲੰਮੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

(ੳ) ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ (ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ)

2x5=10

(1) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁੱਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਬਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ। ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਬਾਲਕ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਾਲਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਵਿਚਰਦਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਯਥਾ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮਹੀਆਂ ਦਾ ਛੇਤੂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਪਾਂਧੇ ਤੇ ਫੇਰ ਮੌਲਵੀ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਨਾਨਕ ਹੋਰ ਵਡੇਰਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਘੱਲਿਆ। ਨਾਨਕ ਵੱਡਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਸਪੁੱਤਰ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਕੰਮ ਵੀ ਮਾਪਿਆਂ ਸੌਂਪਿਆ ‘ਸਤ ਬਚਨ’ ਕਿਹਾ ਤੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀ ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਚਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਾਨਕ ਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਜੰਗਲੀ ਫੁੱਲ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਾਂਵੇਂ ਨਾਨਕ ਬਹਿੰਦਾ, ਖਲੋਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਤਲਵੰਡੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਨਿਰਾ ਜਨਮ ਟਿਕਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਅੰਦਰ ਆਪ ਦੇ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਾਏ ਕਈ ਕੌਤਕ ਤੇ ਕੀਤੇ ਕਰਤੱਵ ਆਪ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣ ਗਏ, ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਸਾਰ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਦੇ ਨਵਾਬ ਦਾ ਮੋਦੀ ਬਣਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ ਦਾ ਜਗਤ ਸੁਧਾਰ—‘ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਨ ਧਰਤ ਲੁਕਾਈ’ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪ ਰਾਵੀ ਕੰਢੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜਾ ਵਸੇ।

(1) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ?

- (ੳ) ਮੌਲਵੀ (ਅ) ਮੁਰਸ਼ਦ
 (ੲ) ਪਾਂਧਾ (ਸ) ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ

(2) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ?

- (ੳ) ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਅ) ਤਲਵੰਡੀ
 (ੲ) ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ (ਸ) ਬਟਾਲਾ

(3) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਹੜੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹੈ?

- (ੳ) ਸਤਲੁਜ (ਅ) ਰਾਵੀ
(ੲ) ਬਿਆਸ (ਸ) ਜਿਹਲਮ

(4) ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਈਏ ਦੇ ਕੇ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਲਿਆ ਗਿਆ?

- (ੳ) ਦਸ (ਅ) ਪੰਜਾਹ
(ੲ) ਵੀਹ (ਸ) ਤੀਹ

(5) ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੌਪੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕੀ ਵਤੀਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?

- (ੳ) ਨਾਂਗ-ਪੱਖੀ (ਅ) ਜਿੱਦਲ
(ੲ) ਅੜੀਅਲ (ਸ) ਆਗਿਆਕਾਰੀ

(2) ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਮਸਤਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਖੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ, ਮੰਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਪੱਤਾ ਖਾ ਕੇ ਰਸਾਤਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਕੀ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਸ਼ਈ ਤੇ ਵਿਸ਼ਈ ਹੋਣ ਨੂੰ ਹੀ ਐਸ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਝਲਕਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਭਰੇ ਤਰਲੇ ਨੂੰ, ਵੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਐਸੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੰਢਾ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਭਵਿੱਖਤ, ਨੌਜਵਾਨ ਰਸਾਤਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਰੋਕੇ ਕਿਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਝਿੜਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸਦਾ ਖ਼ਰਚਾ-ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕੰਨੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕੰਨੋਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਨੁਕਸ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੁੱਚ ਸੋਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ ਸੰਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਵਿਗੜ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਆਪਣਾ ਬਾਣਾ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਮੁੰਨਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਲੋੜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਸਹੀ ਰਾਹ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ।

(1) ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- (ੳ) ਅੱਲ੍ਹੜ (ਅ) ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੀ
(ੲ) ਮਸਤਾਨੀ (ਸ) ਲੜਾਕੀ

(2) ਕਿਸ਼ੋਰ ਰਸਾਤਲ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ?

- (ੳ) ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ (ਅ) ਵਿਹਲੇ ਰਹਿ ਕੇ
(ੲ) ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਕੇ (ਸ) ਨਸ਼ੇ ਕਰਕੇ

(3) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੰਢਾ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ?

- (ੳ) ਬੱਚਾ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਅ) ਵੱਡਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ
(ੲ) ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਸ) ਰਸਾਤਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

(4) ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ?

- (ੳ) ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ (ਅ) ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
(ੲ) ਸੁਚ ਸੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

(5) ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ

- (ੳ) ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ (ਅ) ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ
(ੲ) ਰਸਮੋ ਰਿਵਾਜ (ਸ) ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ

(ਅ) ਵਿਆਕਰਨ

- (1)(i) ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕਿਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ?
 (ੳ) ਪੜਨਾਂਵ (ਅ) ਨਾਂਵ
 (ੲ) ਕਿਰਿਆ (ਸ) ਕਾਲ
- (ii) ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਭੇਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
 (ੳ) ਤਿੰਨ (ਅ) ਪੰਜ
 (ੲ) ਸੱਤ (ਸ) ਅੱਠ
- (iii) 'ਬੱਚਾ ਫੇਰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਂਦਾ ਹੈ', ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ—
 (ੳ) ਬੱਚਾ (ਅ) ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ
 (ੲ) ਰੋਂਦਾ ਹੈ (ਸ) ਫੇਰ
- (iv) 'ਤੂੰ ਹੌਲੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈਂ' ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ—
 (ੳ) ਸੰਖਿਆਵਾਚਕ (ਅ) ਤਾਕੀਦਵਾਚਕ
 (ੲ) ਨਿਰਨਾਵਾਚਕ (ਸ) ਪ੍ਰਕਾਰਵਾਚਕ
- (2)(i) ਸੰਬੰਧਕ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
 (ੳ) ਨਾਂਵ (ਅ) ਪੜਨਾਂਵ
 (ੲ) ਨਾਂਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪੜਨਾਂਵ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ (ਸ) ਨਾਂਵ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ
- (ii) ਸੰਬੰਧਕ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
 (ੳ) ਪੰਜ (ਅ) ਤਿੰਨ
 (ੲ) ਦੋ (ਸ) ਚਾਰ
- (iii) 'ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਰਗਾ ਹੈ' ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਕ ਹੈ—
 (ੳ) ਵਿਦਿਆ (ਅ) ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
 (ੲ) ਮਨੁੱਖ (ਸ) ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਰਗਾ
- (iv) 'ਉਹ ਕੋਠੇ ਉੱਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ' ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਸੰਬੰਧਕ ਹੈ—
 (ੳ) ਪੂਰਨ (ਅ) ਅਪੂਰਨ
 (ੲ) ਦੁਬਾਜ਼ਰੇ (ਸ) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- (3)(i) 'ਕੰਜੂਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ—
 (ੳ) ਪਰਉਪਕਾਰੀ (ਅ) ਦਾਨੀ
 (ੲ) ਕਿਰਪਾਲੂ (ਸ) ਅਮੀਰ
- (ii) 'ਅਕਲਮੰਦ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ—
 (ੳ) ਮੂਰਖ (ਅ) ਸਿਆਣਾ
 (ੲ) ਬੁੱਧੀਮਾਨ (ਸ) ਚਤੁਰ

(iii) 'ਬਲਵਾਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ—

(ੳ) ਕਮਜ਼ੋਰ

(ਅ) ਨਿਰਬਲ

(ੲ) ਤਾਕਤਵਰ

(ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

(iv) 'ਸੁਸਤ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ—

(ੳ) ਤੇਜ਼

(ਅ) ਚੁਸਤ

(ੲ) ਹੌਲੀ

(ਸ) ਆਲਸੀ

(4)(i) ! ਇਸ ਵਿਸਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ—

(ੳ) ਡੰਡੀ

(ਅ) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ

(ੲ) ਪੂਰਨ ਵਿਸਰਾਮ

(ਸ) ਵਿਸਮਕ

(ii) ਵਿਸਮਕ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(ੳ) ਪੰਜ

(ਅ) ਨੌਂ

(ੲ) ਸੱਤ

(ਸ) ਅੱਠ

(iii) 'ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਚਕ' ਵਿਸਮਿਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ—

(ੳ) ਓਹੋ!

(ਅ) ਹੈਂ!

(ੲ) ਹਾਏ!

(ਸ) ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ!

(iv) 'ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵਾਚਕ' ਵਿਸਮਿਕ ਕਿਹੜਾ ਹੈ—

(ੳ) ਸ਼ਾਬਾਸ਼!

(ਅ) ਆਹਾ!

(ੲ) ਉਈ!

(ਸ) ਉਫ਼!

(5)(i) ਉੱਨੀ ਇੱਕੀ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ—

(ੳ) ਦੋ ਦਾ ਫ਼ਰਕ

(ਅ) ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਫ਼ਰਕ

(ੲ) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਰਕ

(ਸ) ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ

(ii) 'ਅੱਖ ਖੁੱਲਣੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—

(ੳ) ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ

(ਅ) ਜਾਗ ਆਉਣੀ

(ੲ) ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨੀ

(ਸ) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

(iii) 'ਹੱਥ ਰੰਗਣਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—

(ੳ) ਰੰਗ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ

(ਅ) ਬਹੁਤ ਨਫ਼ਾ ਹੋਣਾ

(ੲ) ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣੀ

(ਸ) ਮਜ਼ੇ ਕਰਨੇ

(iv) 'ਇੱਕ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—

(ੳ) ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਸਮਝਣਾ

(ਅ) ਕਾਣਾ ਹੋਣਾ

(ੲ) ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ

(ਸ) ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ

ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ—

- (I)(1) ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਲਮ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਕਿਉਂ?
- (2) ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਦੀ ਫੌਜ ਕੀ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਲੱਭਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ?
- (3) ਸਰੀਰਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਮਰਦ/ਔਰਤ ਦੇ ਭਾਰ ਲਈ ਕੀ ਮਾਪਦੰਡ ਰੱਖੇ ਹਨ?
- (4) 'ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹ-ਪੀੜ੍ਹ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਲਾਭ ਦੱਸੋ?
- (5) ਗੁਲਬਾਨੋ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ? ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦਾ ਸੀ?
- (6) ਕਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ? ਉਹ ਪਿੰਡ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਆਇਆ?
- (7) ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ? ਉਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਦੂਕੜੀ 'ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ?
- (8) ਲਾਲਾ ਕਿਰਪਾ ਰਾਮ ਦੀ ਸੰਦੂਕੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਕੁੱਝ ਨਿਕਲਿਆ?
- (9) 'ਗੀਤਾਂਜਲੀ' ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਕਵੀ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ? ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਕਮ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ?
- (10) ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?

ਲੰਮੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- (II) ਰਵਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ' ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪੈਰ੍ਹਾ ਲਿਖੋ।
ਜਾਂ
ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਘੁਮੰਡ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ? 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
- (III) ਲੇਖਕ ਨਿੰਮ ਦੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਦੇ ਰੁੱਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?
ਜਾਂ
'ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ' ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ 100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।

ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- (IV)(1) ਤੀਜੀ ਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ, ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਿੱਖੀ। ਨਜ਼ਮ-ਨਸਰ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਲਿਖੀ, ਮਤਰੇਈਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇ ਹਟਾ ਕੇ, ਪਟਰਾਣੀ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਬਹਾਇਆ, ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਨੋਹਰ ਮਿੱਠੀ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਡਿੱਠੀ।
ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਵਿ ਬੰਦ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਠੀਕ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ—
ਕਵੀ ਨੇ ਨਜ਼ਮ ਤੇ ਨਸਰ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ?
- (ੳ) ਉਰਦੂ (ਅ) ਜਨਮ-ਦਾਤੀ
(ੲ) ਪੰਜਾਬੀ (ਸ) ਹਿੰਦੀ

(2) ਲੋਕ ਪਿੰਨ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਪਏ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਿੰਨ ਦੀ ਨੋਕ ਨਾਲ ਗਲੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੜੇ ਕਲਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛੇਦ-ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕਾਗਜ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲਓ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਕਲਾ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ ਨਾ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ! ਆਖਰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਪਿੰਨ ਦੀ ਨੋਕ ਹੇਠੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਹੋ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਦੁਰਹਾ ਕੇ ਖਿੱਚ ਹੀ ਲਿਆ, 'ਦੇਖਿਉ ਦੇਖਿਉ ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਮ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਹੈ।'

ਲੋਕ ਪਿੰਨ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ?

(ੳ) ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ	(ਅ) ਗਲੀਆਂ ਕੱਢਦੇ ਹਨ
(ੲ) ਫਾੜਦੇ ਹਨ	(ਸ) ਰੰਗਦੇ ਹਨ।

(3) ਕਹਾਣੀ ਘੋਟਣਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਸੱਚੇ ਕਿਰਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤਰਖਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਸ਼ਨਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਆ ਕੇ ਧੀ-ਜੁਆਈ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਖ ਆਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰ ਜਾਪਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਉਹਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉਦੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਘੋਟਣੇ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕੰਮ ਫੇਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸ਼ਨੇ ਤਰਖਾਣਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਦੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?

(ੳ) ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ	(ਅ) ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ
(ੲ) ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ	(ਸ) ਵਿਹਲੇ ਰਹਿ ਕੇ

(4) ਨਰਾਇਨ ਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਡਿਪੂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਿਓ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਡਿਪੂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਦਰੋਗਾ ਇਸ .ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੋਗ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਰਮ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ .ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ?

(ੳ) ਭਰਾ ਨੇ	(ਅ) ਪਿਤਾ ਨੇ
(ੲ) ਦਰੋਗਾ ਨੇ	(ਸ) ਪਤਨੀ ਨੇ

(5) ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਂਵੀਰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ 24ਵੇਂ ਤੀਰਥੰਕਰ ਸਨ। ਜੈਨ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਰਥੰਕਰ ਸਰਬ-ਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੀਰਥੰਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਤੀਰਥੰਕਰ ਕਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- (ੳ) ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ (ਅ) ਸਰਬ-ਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ
(ੲ) ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ (ਸ) ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ ਨੂੰ

(V) (1) ਕਰਕੇ ਮੁੱਛਾਂ ਕੁੰਢੀਆਂ ਤੇ ਚਿਹਰਾ ਸੂਹਾ, ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਦੋ ਨਲੁਏ ਨੇ ਪੁੱਟੇ—

‘ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਦਸ ਦਿਓ ਕਿੱਲੀ ਦਾ ਬੂਹਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਖੱਡ ਦੇ ਜਾਓਗੇ ਸੁੱਟੇ।’

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੁਆ ਕਿਸ ਦੀ ਕਿੱਲੀ ਦਾ ਬੂਹਾ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ—

- (ੳ) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਅ) ਅੰਗਰੇਜ਼
(ੲ) ਖਾਨ ਜ਼ਮਾਨ (ਸ) ਅਕਬਰ

(2) ਮੈਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਕੱਢਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਰੇਗਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੀਜ਼ਬਾਨ ਰਾਲਫ਼ ਬਰੈਨਜ਼ ਕੋਲ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਪਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ?

- (ੳ) ਮਿਸਟਰ ਬੇਕਰ (ਅ) ਮਿਸਟਰ ਰਾਲਫ਼ ਬਰੈਨਜ਼
(ੲ) ਮਿਸਟਰ ਸਮਿਥ (ਸ) ਮਿਸਟਰ ਮੈਕਰੇਗਰ

(3) ਮੁਕਲਾਵੇ ਤੁਰਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੇਖਦੀਆਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਘੋਟਣਾ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਰੁੱਸ-ਰੁੱਸ ਬਹਿੰਦੀਆਂ, ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਦਾਜ ਦੇਖਣ ਆਈਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਠੋਡੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ-ਰੱਖ ਕਹਿੰਦੀਆਂ—“ਕੀ ਸੁਆਹ ਦਿੱਤੀ ਐ ਕੁੜੀ ਨੂੰ।

ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਸਹੁਰੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ—

- (ੳ) ਮਧਾਣੀ (ਅ) ਘੋਟਣਾ
(ੲ) ਪੀਹੜੀ (ਸ) ਮੰਜੀ

(4) ਵੱਡਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਏ ਨਾ, ਤੇ ਬਰਾਦਰੀ ਨੇ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਏ। ਰਾਜ ਨਿਖੱਟੂ ਨੂੰ ਕਿਨੇ ਪੁੱਛਣਾ ਏ? ਸਭ ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ ਏ ਕਿ ਐਬੀ ਜਵਾਰੀਆ ਏ। ਕਮਾਊ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈ ਨਾ। ਹੁਣ ਸੁਖ ਨਾਲ ਉਮਰ ਹੰਢਾ ਕੇ ਮੋਏ ਨੇ, ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਖੱਫਨ ਨਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਨੱਕ ਵੱਢਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਰਾਜ ਤਾਂ ਆ ਬਹੁੜੇਗਾ ਅਖੀਰ ਵੇਲੇ ਮਿਲਖ ਵੰਡਾਣ।

ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਨੱਕ ਵੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ—

- (ੳ) ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੁੜਤਾ (ਅ) ਰੇਸ਼ਮੀ ਖੱਫਨ
(ੲ) ਰੇਸ਼ਮੀ ਸ਼ਾਲ (ਸ) ਰੇਸ਼ਮੀ ਸਾੜੀ

(5) ਰਾਣੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਬਾਈ ਦਾ ਜਨਮ 19 ਨਵੰਬਰ 1835 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਕਾਂਸ਼ੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਲਕਸ਼ਮੀ ਬਾਈ ਦਾ ਜਨਮ ਦਾ ਨਾਮ ਮਣੀਕਾਣਿਕਾ ਸੀ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮੋਰੋਪੰਤ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਗੀਰਥੀ ਬਾਈ ਸੀ।

ਲਕਸ਼ਮੀ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ—

(ੳ) ਲਤਿਕਾ	(ਅ) ਮੋਨਿਕਾ
(ੲ) ਮਣੀਕਾਣਿਕਾ	(ਸ) ਗੀਤਿਕਾ

(ਸ) ਲਿਖਤੀ

5+5=10

(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਲਗਪਗ 200 ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

ਨੁਕਤੇ—

- * ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਕਾਰਨ
- * ਬਹੁਤੀ ਜਨਸੰਖਿਆ
- * ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ
- * ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਕਮੀ
- * ਸੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ

(2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ 'ਅੰਤਰ-ਹਾਊਸ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠ ਮੁਕਾਬਲਾ' ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ 'ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ' ਲਿਖੋ—

ਨੁਕਤੇ—

- * ਮਿਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਪਤਾ ਲਿਖਣਾ
- * ਸੰਬੋਧਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ
- * ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸਮਗਰੀ
- * ਪੱਤਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਦਸ਼ਖਤ
- * ਪੱਤਰ ਦੀ ਅਖੀਰ ਤੇ ਸਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪਤਾ ਲਿਖਣਾ।

ਉੱਤਰ

(ANSWER KEY)

(ੳ) ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ (ਅਣਡਿੱਠਾ ਪੈਰਾ)

1. (1) ਏ	2. (1) ਏ
(2) ਏ	(2) ਸ
(3) ਅ	(3) ਸ
(4) ਏ	(4) ਅ
(5) ਸ	(5) ਅ
3. (1) ਏ	4. (1) ਸ
(2) ਸ	(2) ਏ
(3) ਸ	(3) ਏ
(4) ਏ	(4) ਓ
(5) ਸ	(5) ਏ

(ਅ) ਵਿਆਕਰਨ

1. (i) ਏ	3. (i) ਅ	5. (i) ਅ
(ii) ਸ	(ii) ਓ	(ii) ਓ
(iii) ਅ	(iii) ਓ	(iii) ਅ
(iv) ਸ	(iv) ਅ	(iv) ਓ
2. (i) ਏ	4. (i) ਸ	
(ii) ਅ	(ii) ਅ	
(iii) ਅ	(iii) ਅ	
(iv) ਅ	(iv) ਓ	

(ੲ) ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ — (I ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ II-III ਲੰਮੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)
ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ—

(IV) (1) ਏ	(2) ਅ	(V) (1) ਏ	(2) ਸ
(3) ਏ	(4) ਏ	(3) ਅ	(4) ਅ
(5) ਅ		(5) ਏ	

(ਸ) ਲਿਖਤੀ (ਲੇਖ ਅਤੇ ਪੱਤਰ)